

Oponentský posudek na rigorózní práci
Právní režim kontroly zbrojení v souvislosti s kosmickým prostorem

Miloše Kravciva

Předmětem 106 stran dlouhé rigorózní práce je „přehled a zhodnocení existující právní úpravy ve vztahu k mírovému využívání a regulaci zbrojení v kosmickém prostoru a případná východiska budoucí úpravy“ (s. 5). Tohoto úkolu se autor zhostil s neobvyklou erudicí:

V části nadepsané „kosmický prostor jako mezinárodní prostor“ autor osvětluje přístupy k delimitaci kosmického a vzdušného prostoru a uvádí poměrně známé přístupy vědy a praxe k tomuto problému. Již na tomto místě však prokazuje znalost pozadí zkoumaných otázek: není všeobecně známo, že úmysl vypustit první družice Spojenými státy a SSSR byl oznámen dopředu (s. 8), či že se v případě raketoplánu Buran a Space Shuttle nejednalo o „pravé“ raketoplány, nýbrž kluzáky (s. 10). Velmi cenné je, že pisatel zastává vlastní stanoviska, tak jako v případě volby mezi geometrickým a funkcionálním přístupem k delimitaci.

Také obvykle málo zajímavá část věnovaná historii kosmického práva je hodna pozornosti: M. Kravciv ovládá nejen hlavní prameny vedoucí k dnešnímu kosmickému právu, ale text je podložen i mnoha zajímavými detaily, tak jako v případě vzniku obyčejových pravidel kosmického práva.

Na straně 35 se dostáváme k ústřední části práce, věnované mírovému využívání kosmického prostoru. Jakkoliv čtenář obdivuje faktickou znalost problematiky zbrojení/ odzbrojení, nemohu s autorem zcela souhlasit v tom, že výčet zakázaných činností v čl. IV Kosmické smlouvy je taxativní (také str. 59). Použití vojenské techniky nad rámec vyjmenovaných zákazů by dle mého názoru odporovalo předchozí větě o využívání kosmu „výlučně pro mírové účely“. **Toto stanovisko, které se prolíná textem práce (např. str. 60), prosím vysvětlit v obhajobě.**

Kapitola 4 zaměřená na mezinárodně právní úpravu mírového využívání kosmického prostoru a nebeských těles správně odkazuje na Chartu OSN a její pravidla. M. Kravciv zde analyzuje obsah pojmu „síla“ a správně otevírá otázku, zda zahrnuje i systémy rušící přenos signálů (s. 52). Souhlasit je možné s autorem v tom, že Kosmická smlouva zakazuje „umísťovat“ na oběžné dráhy kolem Země zbraně hromadného ničení, avšak nezakazuje jejich průlet po balistické dráze. Pozoruhodná je otázka diferenciací mezi oběžnými a tzv. částečnými oběžnými drahami kolem Země; zde se opět prokazuje autorova znalost zbraňových systémů (s. 55).

V části věnované Dohodě o Měsíci je zmíněna diskuse o obsahu pojmu „nebeská tělesa“. M. Kravciv zmiňuje potenciální spory o zahrnutí komet a asteroidů do této kategorie, resp. menších nebeských těles. Zde bych ráda upozornila na skutečnost, že taková diskuse již nastala (viz starší práce Fasana a novější Marboe). **Jaký je autorův názor na tuto otázku?**

Velmi poučná je detailní část věnovaná návrhu Smlouvy o prevenci umístění zbraní v kosmickém prostoru, jakož i dalším iniciativám států v rámci Konference o odzbrojení a návrhu Evropské unie mezinárodního kodexu chování ve vztahu ke kosmickému prostoru.

Závěr práce realisticky poukazuje na skutečnost, že otázka nemilitarizace kosmického prostoru „není na pořadu dne“ (s. 100). Přes její užitečnost do budoucna je třeba nejprve vyřešit několik otázek, jako definici pojmu „zbraň“ či „zbraně hromadného ničení“; s autorem lze jen souhlasit v tom, že za takové zbraně je možno považovat i zbraně, které by zamořily velké plochy či území. Rozhodujícím kritériem je dle M. Kraviciva účinek takové zbraně (s. 104). Na závěr autor podtrhuje význam ochrany satelitních (družicových) systémů.

Práce je členěna logicky, na stanovenou výzkumnou otázku autor odpovídá v přehledném závěru. Seznam použitých zdrojů je úplný. Jen drobnou otázkou je, proč autor používá výraz „vesmírný objekt“, když česká verze hovoří o « kosmickém objektu»; stejně tak není třeba důsledně se držet výrazu „satelit“, kdy čeština má vlastní termín „družice“. Text oživuje kladení řečnických otázek (např. str. 25).

Velmi zajímavou, kvalitní a čtivou práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 12. prosince 2022

Prof. JUDr. Mahulena Hofmannová, CSc.

